

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

EK kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa mikroyrittäjien rahoituksen parantamiseksi ja omistajanvaihdosten edistämiseksi. On hienoa, että maan hallitus etsii keinoja näiden kasvun kannalta keskeisten asioiden ratkaisemiksi.

EK:n yrityskyselyjen perusteella rahoituksen saatavuuden haasteet koskettavat tällä hetkellä laajasti pk-yrityksiä, ei pelkästään mikroyrittäjiä. Samalla mikroyritysten keskuudessa on kuitenkin eniten niitä, joilla olisi tarvetta ulkoiselle rahoitukselle, mutta ne eivät ole sitä syystä tai toisesta hakenneet. Monet mikroyrittäjät arvioivatkin, ettei heille nykyisessä haastavassa taloustilanteessa myönnettäisi rahoitusta tai myönnettävä rahoitus muodostuisi heille liian kalliiksi. Lisäksi kasvukeskusten ulkopuolella esimerkiksi kiinteistöt eivät välttämättä enää kelpaa vakuudeksi, mikä heikentää maaseudun työnantajayritysten rahoitustilannetta.

2.

On myös huomattava, että viimeisimmät yrityskyselyt kertovat työnantajayritysten kansainvälistymisaikomusten selvästä yleistymisestä (EK, Kasvuyrittäjyyskatsaus 2025) ja varsinkin kookkaammat pk-yritykset ennakoivat vuodelle 2026 jo jonkinasteista kasvua (EK, Pk-Pulssi 2025). Nämä kansainvälistymiseen liittyvät intentiot ja keskisuurten yritysten positiiviset näkymät voivat toteutuessaan vetää laajemmin myös mikroyrityksiä mukanaan kasvun imuun ja lisätä samalla ulkoisen rahoituksen kysyntää.

Orastavan kasvukäänteen vauhdittaminen edellyttääkin nyt aktiivisia toimia paitsi pankeilta ja todennettujen markkinapuutteiden osalta myös Finnveralta, niin myös koko Team Finland-verkostolta ja Business Finlandilta. Näin siksi, että kansainvälistymistä harkitsevilla tai vientiä käynnistelevillä yrityksillä on yleensä suurimmat tarpeet erilaisille kansainvälistymispalveluille (ml. rahoitus), mutta samalla eniten vaikeuksia löytää tarvitsemaansa apua. Siksi tämän esiintyvän

vientipotentiaalin tunnistamisessa ja lunastamisessa tarvitaan nyt aktiivisia toimia myös koko Team Finland-verkoston ja Business Finlandilta.

3.

-

4.

-

5.

-

Kysymys 2. Mitä kehittämissuhteita Teillä on mikro- ja pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtion vastuulla olevasta yritysten edistämisestä mikro- ja pk-yritysten kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtion vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikro- ja pk-yritysten liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämissuhteita valtion vastuulla olevan osalta mikro- ja pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

Mikro- ja pk-yritysten rahoituksen saatavuuden parantaminen edellyttää ainakin seuraavia toimenpiteitä:

- Kevennetään pankkien rahoitustoimintaa hankaloittavaa sääntelyä, vakavaraisuusvaatimuksia ja raportointivelvoitteita sekä EU:n että kansallisella tasolla.
- Korotetaan tarvittaessa tilapäisesti Finnveran luotto- ja takaustappiositoumuksia, jotta erityisrahoittaja voi ottaa suurempaa riskiä mikro- ja pk-yritysten rahoittamisessa.
- Selvitetään rahoituksen markkinapuutteet ja mahdollistetaan Finnveran suorien luottojen aktiivisempi käyttö näiden täydentämisessä myös mikro- ja pk-yrityksiä suuremmille pk-yrityksille.
- Varmistetaan ns. yhden kontaktin toteutuminen myös julkisissa rahoituspalveluissa ja luodaan yrityksille selkeitä rahoituspalvelukarttoja, jotka auttavat elinkaaren eri vaiheissa olevia yrityksiä löytämään tarvitsemansa rahoituslähteen äärelle (esim. alkuvaiheen kansainvälistyjt).

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

EK:n arvion mukaan 15 000 työnantajayritystä ja 110 000 työpaikkaa on tällä hetkellä omistajanvaihdostilanteessa (EK, Pk-Pulssi 2025). Valtaosa näistä yrityksistä on mikroyrityksiä, joissa omistajanvaihdos on tullut ajankohtaiseksi yrittäjän ikääntymisen seurauksena. Samaan aikaan nykyisessä epävarmassa taloustilanteessa ja turbulentissa toimintaympäristössä monilla elinkelpoisillakin yrityksillä on hankaluuksia löytää sopivaa jatkajaa, mikä taas pienentää yritysten kehittämisintoa ja vähentää investointihalukkuutta.

On myös syytä korostaa, että onnistuneita omistajanvaihdoksia pidetään yleisesti yhtenä merkittävimmistä kasvuyrittäjyyden lähteistä. Esimerkiksi valtakunnallisen Omistajanvaihdosbarometrin (2024) mukaan jopa puolet yritysoston tehneistä yrityksistä raportoi vähintään 10 prosentin vuotuisesta liikevaihdon kasvusta, kun osuus muissa yrityksissä jää selvästi pienemmäksi.

Yleisimpänä omistajanvaihdosten esteenä yrittäjäkyselyissä nousee esiin yleensä sopivan jatkajan löytäminen. Jatkajapula koskettaa erityisesti sellaisia mikroyrityksiä, joissa yritystoiminta rakentuu vahvasti perustajayrittäjän osaamisen varaan ja yritys voi olla jopa osa nykyisen yrittäjän identiteettiä. Silloin sopivan jatkajan löytäminen voi olla haasteellista tai mikäli jatkaja löytyykin, niin luopuvan yrittäjän elämäntyölleen asettama hintalappu voi muodostua jatkajan näkökulmasta liian korkeaksi.

2.

Perheyrityksissä taas nykyinen perintö- ja lahjaverotus jarruttaa sukupolvenvaihdosten toteuttamista. Jotain tästä kertoo sekin, että perheyritysten osuus kaikista työnantajista on noin kaksi kolmasosaa, mutta silti toteutuneista omistajanvaihdoksista alle viidennes on selkeitä sukupolvenvaihdoksia (Tilastokeskus, kokeellinen omistajanvaihdostilasto). Lisäksi perintöveron maksuun varautuminen heikentää perheyritysten investointikykyä ja estää pääomien vapauttamisen uudistumiseen, kasvuun ja kasvuyrittäjyyden edistämiseen. Viimeksi mainitussa perheyrittäjillä on jo nyt merkittävä rooli, sillä jopa kolmannes perheyrittäjistä on moninkertaisia portfolioyrittäjiä (EK, Kasvuyrittäjyyskatsauksen aineisto 2024). Käytännössä nämä yrittäjät ovat siis aktiivisia paitsi alkuperäisen perheyrityksen kehittämisessä, niin usein myös mukana monissa alkuvaiheen kasvuyrityksissä omistajina tai sijoittajina.

3.

-

4.

-

5.

-

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia

kehittämisehdotuksia *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

- Poistetaan perintö- ja lahjavero perheyritysten sukupolvenvaihdosten vauhdittamiseksi ja pääomien vapauttamiseksi kasvun rahoittamiseen.
- Kehitetään vaikutusarviointiin ennakoivia työkaluja, jotka tunnistavat nykyistä paremmin yrittäjyyden monimuotoisuuden (esim. portfolioyrittäjyys kasvuyrittäjyyden muotona) ja auttavat arvioimaan poliittisten päätösten seurauksia sekä valitsemaan yrittäjyyden ja omistajanvaihdosten edistämistoimista ne kasvun kannalta kaikkein vaikuttavimmat.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista? Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

- Kannustetaan ammatillisia oppilaitoksia ja ammattikorkeakouluja perustamaan kaikille avoimia jatkajakouluja, joissa potentiaaliset jatkajat ja luopuvat yrittäjät voisivat aidosti kohdata ja tehdä yhteistyötä omistajanvaihdosten toteuttamiseksi.
- Hyödynnetään oppisopimuskoulutusta nykyistä tehokkaammin ja laajemmin omistajanvaihdosprosesseissa ja jatkajien perehdyttämisessä.
- Tuetaan työntekijöiden mahdollisuuksia ryhtyä yrittäjiksi tai osaomistajiksi tilanteissa, joissa sopivaa jatkajaa ei löydy yrittäjäperheestä tai yrityksen ulkopuolelta (esimerkiksi henkilöstörahastomallien selvittäminen).

Vuorio Petri
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Huovinen Jari
Elinkeinoelämän keskusliitto EK